

Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja gada pārskats

RAILWAYMUSEUM.LV

Satura rādītājs

1. VISPĀRĪGĀ INFORMĀCIJA.....	3
2. KRĀJUMA DARBS UN TĀ TRANSFORMĀCIJA.....	5
3. MUZEJS KĀ ZINĀŠANU NAVIGATORS UN INFORMATĪVA PLATFORMA	8
4. EKSPozĪCIJAS ATTĪSTĪŠANA	11
5. NODARBĪBU UN PAKALPOJUMU ATTĪSTĪŠANA.....	13
6. DZELZCEĻA MUZEJS 2030.....	17

1. VISPĀRĪGĀ INFORMĀCIJA

Latvijas dzelzceļa vēstures muzejs ir VAS „Latvijas dzelzceļš” daļa, kas dibināta 1994. gadā. Muzejs ir Komunikācijas direkcijas daļa. Kopš 2003. gada Dzelzceļa muzejs ir valsts akreditēts muzejs. Muzeja administrācija, krājums un pamatekspozīcija atrodas Rīgā Uzvaras bulvārī 2A. Muzejam ir ekspozīcija Jelgavā Stacijas ielā 3 un Ritekļu krātuve Krustpils ielā (bijušais Šķirotavas depo). Muzejā strādā 12 darbinieki (12 štata vietas). Grāmatvedības, personāla uzskaites, juridiskos un apsaimniekošanas procesus nodrošina VAS „Latvijas dzelzceļš” struktūras.

2024. gadā tika veikta muzeja reorganizācija, kā rezultātā mainījās muzeja personāls. Direktora amata vietā izveidots muzeja vadītāja amats, muzeja direktora amatu atstāja ilggadējā direktore Ieva Pētersone, kā muzeja vadītājs sāka strādāt Jānis Indriksons. Izveidots Zinātniski pētnieciskā darba vadītāja amats, ko ieņem ilggadējs Dzelzceļa muzeja darbinieks un bijušais VAS “Latvijas dzelzceļš” Industriālā mantojuma eksperts Toms Altbergs. Izveidotas 2 jaunas amata vietas – Klientu attiecību projekta vadītājs un muzejpedagogs. Darba attiecības izbeidza Pētnieks Andris Malahovskis un Ekspozīciju un izstāžu kurators Jelgavā uz laiku Marta Puriņa, darbā atgriezās Ekspozīciju un izstāžu kurators Ilze Freiberga.

Muzeja pamatuzdevums ir Latvijas dzelzceļa vēstures saglabāšana, pētniecība un popularizēšana. To muzejs veic veidojot un uzturot krājumu (20 801 vienības), grāmatas, uzziņu materiālus par tehnikas attīstību un vēsturi. Apmeklētāju muzejs uzrunā caur pamat ekspozīcijām par dzelzceļa vēsturi, īstenojot muzejpedagoģiskās nodarbības dažāda vecuma auditorijām, vadot ne vien ekskursijas muzeja ekspozīcijās, bet arī industriālos pārgājienus, kā arī veidojot izstādes, videomateriālus, tematiskus pasākumus un komunicējot ar sabiedrību arī plašsaziņas medijos. Muzeja darbinieku pētījumi saistīti ar krājuma priekšmetu izpēti, ekspozīciju un izstāžu satura veidošanu un sniegto konsultāciju tēmām. Muzeja krājumā un uzziņu materiālus izmanto nozares pētnieki, radošās industrijas, skolēni u.c. interesenti. Muzejs piedāvā pedagoģiskās nodarbības formālās un neformālās izglītības ietvaros. Nozīmīga loma muzeja darbā ir sadarbības projektiem ar izstāžu un kultūras pasākumu kuratoriem un telpu nomas pakalpojumi.

Apmeklētājiem klātienē muzejs 2024. gadā bija pieejams 259 dienas. Muzeju apmeklēja 34 040 personas.

Gada ieņēmumi 145 100 Eur.

Muzejs uztur un ar savu auditoriju sazinās, izmantojot mājas lapu www.railwaymuseum.lv, sociālo tīklu [facebook.com](https://www.facebook.com/railwaymuseumlv), [twitter.com](https://twitter.com/railwaymuseumlv) un Instagram kontus.

Nozīmīgākie notikumi 2024. gadā:

- Muzeja 30 gadu jubileja un tai veltītā izstāde “Muzejam 30”;
- Krājuma ritekļu pārvietošana no novietnes Jelgavā uz novietni Rīgā;
- “Pērļuka piedzīvojumi muzejā” izdošana;
- Stājās spēkā jauns Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja nolikums;
- 10.06.2024. stājās spēkā jaunais muzeja cenrādis

Finansējumu Muzeja darbībai nodrošina VAS „Latvijas dzelzceļš” un muzeja ieņēmumi no sniegtajiem pakalpojumiem. VAS “Latvijas dzelzceļš” struktūras sniedz atbalsta funkcijas juridisko, finanšu, sabiedrisko attiecību, personāla, ēku un teritorijas apsaimniekošanas, apsardzes u.c. jomās. Muzeja darbība un ekspozīcijas veidotas tā, lai veicinātu apmeklētāju vairākkārtēju atgriešanos. Visaptverošu Latvijas dzelzceļu vēstures stāstu apmeklētājs iegūst, apmeklējot abas muzeja ekspozīcijas (Rīgā un Jelgavā), ko papildina dalība industriālajos pārgājienos. Muzeja darbinieki ar zināšanām par dzelzceļu vēsturi dalās arī ārpus muzeja, piedaloties TV un radio raidījumos.

2.KRĀJUMA DARBS UN TĀ TRANSFORMĀCIJA

MĒRKIS: Veidot un uzturēt profesionālāko dzelzceļa vēstures liecību krātuvi Baltijā un nodrošināt tās pieejamību pēc iespējas lielākam cilvēku skaitam.

Globālie uzdevumi:

- Krājuma uzturēšana un papildināšana;
- Krājuma datu sagatavošana digitālajai videi;
- Atvērtā krājuma attīstīšana DEPO projektā;
- Priekšmetu restaurācija un saglabāšana;

Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja krājuma darbā kā 2024. gada prioritātes: priekšmetu no muzeja krājuma un zinātniskā arhīva digitalizācija, priekšmetu aprakstu kvalitātes vērtēšana un uzlabošana, muzejā esošo ne-krājuma priekšmetu izvērtēšana, grupēšana, lai uzņemtu krājumā.

Priekšmetu uzskaitē un papildināšana.

2024. gadā tika turpināts darbs pie krājuma digitalizācijas, lai muzeja kolekcijas digitālie attēli un priekšmetu apraksti būtu pieejami pētniekiem, interesentiem un arī pašiem muzeja darbiniekiem muzeja mājas lapā www.railwaymuseum.lv izveidotajā digitālajā muzeja kolekciju katalogā un Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogā www.nmkk.lv (NMKK).

- <https://www.railwaymuseum.lv/lv/collection-online> ievietoti 5 430 jauni priekšmetu ieraksti, 2024. gada beigās kopējais apskatāmais priekšmetu skaits ir 13 703, 9 607 no tiem ir pievienots attēls.
- 2024.gada nogalē NMKK apskatāmi dati par 13 233 Dzelzceļa muzeja priekšmetiem. Pārskata gadā datu transports netika veikts, bet Sadarbībā ar NMKK tehnisko risinājumu atbalsta personālu tiek risināts jautājums par datu transportu uz NMKK (SAP un NMKK sistēmu nesavienojamība).
- Grāmatvediskās uzskaites sistēmā MySAP ievadīti dati par 378 priekšmetiem, kas krājumā uzņemti līdz 2010. gadam. Tādā veidā sagatavojot datus, lai tos vēlāk varētu transportēt uz NMKK un Muzeja kolekciju katalogā.

Kopējais krājuma priekšmetu skaits 31.12.2024. – 20 801. 2024. gadā uzņemti krājumā 250 jauni priekšmeti (231 no tiem pamatkrājumā). 24 priekšmeti iegūti kā pirkumi, unikālākais no tiem – 20. gs. 20. gadu Latvijas Valsts dzelzceļu lokomotīves vadītāja dienesta cepure, kopējā pirkumu summa: 1 113,00 eiro

Lokomotīves vadītāja dienesta cepure, LDzM 6921. Foto: I. Rezgoriņa.

Kā dāvinājumi saņemti 4 priekšmeti, no tiem 1 fotogrāfija ar Usmas staciju un 2 ar Bērsteles staciju 20.gs. 30.gados uzņemtas pamatkrājumā.

Pēc VAS "Latvijas dzelzceļš" Profesionālās tālākizglītības centra "LDZ Mācību centrs" bibliotēkas likvidācijas vēsturiskais materiāls tika nodots muzeja krājumam. 222 priekšmeti - albūmi un iespieddarbi tika izvērtēti un uzņemti muzeja krājumā.

2024. gadā īstenota esības pārbaude karšu un shēmu, iespieddarbu un dokumentu kolekcijai, kopumā 9886 vienībām. Esības pārbaudes rezultātā netika atrasti 6 vienības. Nepietiekama saglabātības pakāpe konstatēta 13 vienībām. 2025.gadā iepļānoma šo priekšmetu restaurācija.

2024. gadā veiktas 38 konsultācijas. Konsultācijas galvenokārt sniegtas elektroniski, izvērsti atbildot uz jautājumiem par ģimenes locekļu darbu dažādās Latvijas dzelzceļu, kā arī Krievijas impērijas dzelzceļa struktūrās. Sagatavotas atbildes arī uz tehniskiem jautājumiem (piemēram, par telegrāfa aparātiem), starptautisko vilcienu satiksmi (saistībā ar Rīgas-Viļņas maršruta atjaunošanu) u.c.

2024. gadā muzejs deponējis 58 krājuma priekšmetus. 37 no tiem deponēti Viļakas muzejam izstādei "Dzelzceļš un tā nozīme Viļakas apkārtnē". ER 2 elektrovilciens izmantots video klipa filmēšanai (OU "IC3PEAK"), salonvagona mākslas filmas uzņemšanai (SIA "AMBER LAND FILMS"), savukārt Kanādas tipa segtais kravas vagona izmantots projekta "Staro Rīga 2024" nodrošināšanai (SIA "Those Guys"). 16 priekšmeti deponēti, lai veiktu to restaurāciju vai konservāciju. 13 krājuma priekšmeti izmantoti izstādē "Muzejam 30".

Att. Izstāde "Muzejam 30". Foto: T. Kalnītis

2024. gadā Muzeja darbinieki pētniecības darbam izmantojuši 3679 krājuma priekšmetus, savukārt pētnieki 460 priekšmetus. Izgatavoti 157 krājuma priekšmetu digitālie attēli, 115 no tiem interesentiem un pētniekiem pēc pieprasījuma.

Restaurācija un kolekciju apkope

2024. gadā veikta 600 mm šaursliežu drezīnas un platsliežu motordrezīnas TD5 koka daļu restaurācijas darbi. Drezīnas eksponētas Jelgavas ekspozīcijā.

Veikta karkasu mazgāšana 12 ārā ekspozīcijā novietotajiem ritošā sastāva kolekcijas priekšmetiem. Veikta 3 fotogrāfiju, 1 albuma, 2 dokumentu un 3 iespaiddarbu konservācija. Uzsākta mazo metāla priekšmetu, ko paredzēts izmantot jaunajā ekspozīcijā "Kā dzelzceļnieki dzīvojuši, strādājuši un mīlējuši Jelgavā" restaurācija (ārpakalpojums, izmantojot Valsts kultūrkapitāla fonda dotāciju).

Lai nodrošinātu krājuma priekšmetu un ritekļu kolekcijas saglabātību, veikta ritošā sastāva kolekcijas vienību pārvietošana no novietnes bijušajā Jelgavas lokomotīvu depo uz novietni Krustpils ielā Rīgā. Telpās ierīkota atbilstoša signalizācijas sistēma.

Att. Ritekļu novietne Rīgā Krustpils ielā

3. MUZEJS KĀ ZINĀŠANU NAVIGATORS UN INFORMATĪVA PLATFORMA

MĒRĶIS: uzticama dzelzceļa vēstures kompetences centra radīšana, kas gan pats veic pētījumus un sniedz konsultācijas, gan ir arī ērta un noderīga zināšanu krātuve citiem pētniekiem un interesentiem.

Globālie uzdevumi

Kompetences centra attīstīšana;
Digitālās platformas izstrāde;
Tikšanās vietas attīstīšana vietējai kopienai un tūristiem;
Krājuma un pētniecības pakalpojumu attīstīšana;
Klientu kā muzeja dalībnieku koncepta attīstīšana;
Konferenču un sadarbības projektu veidošana.

2024. gadā muzeja mērķis bija attīstīt un pilnveidot pētniecības un krājuma darbu, popularizēt dzelzceļa vēsturisko mantojumu un dzelzceļa nozari kopumā sabiedrībā.

Pētnieciskā darba tēmas

2024. gadā muzejs strādāja pie pētniecības dažādās dzelzceļa vēstures jomās, pamatā darbs koncentrējās 2 jomās – atsevišķu kolekciju izpēte un pētniecība izstāžu satura veidošanai. Pētniecības tēmas:

- “Fēnikss” (“Vairogs”, RVR) rūpnīcas vēsture no sociālā un tehniskā skatu punkta. T. Altbergs, I. Freiberga
- Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja izveide un vēsture. Līga Līce
- Baltijas dzelzceļa Zinātniski tehniskā informācijas centra negatīvu kolekcija. T. Altbergs
- Latvijas dzelzceļu stacijas un pieturas punkti laikmetu griežos, T. Altbergs
- Latvijas dzelzceļu tilti laikmetu griežos. T. Altbergs
- Militāro dzelzceļu attīstība Latvijas teritorijā (1940.-1991.). T. Altbergs
- Dzelzceļa līnijas Gulbene–Vecumi, Liepāja–Priekule. A. Pudāne
- Propaganda dzelzceļa fotogrāfijās. A. Malahovskis

Digitālā platforma

2024. gada beigās muzeja mājas lapā sadaļā <https://www.railwaymuseum.lv/lv/collection-online> apskatāmi 9 607 Dzelzceļa muzeja krājuma priekšmeti. Lielāko publiski mājas lapā apskatāmo kolekcijas daļu veido fotogrāfijas, taču šeit apskatāmi ne vien iespieddarbi (kartes, shēmas, dokumenti u.c.), bet arī lietiskie priekšmeti (modeļi, sakaru ierīces, staciju inventārs u.c.). Kolekciju katalogs ļauj ne vien sasniegt Latvijas auditoriju, bet ērti pieejams arī ārvalstu interesentiem. Daļa klientu sākotnēji pastāvīgi iegūst informāciju katalogā un vēršas pie muzeja, lai precizētu faktus, iegūtu papildus informāciju gan par katalogā redzamo, gan par tā izmantošanu. Kolekciju katalogs kalpo arī kā ērts rīks muzeja darbiniekiem saziņā ar interesentiem, jo, ja jautājums nav ļoti specifisks un tam nav nepieciešama padziļināta izpēte, klientam nereti pietiek ar katalogā apskatāmo informāciju.

2024. gadā turpinājās darbs pie negatīvu kolekcijas digitalizācijas. Kopumā 2023.-2024. gadā digitalizēti 12 793 faili.

Dzelzceļa objekti

2024. gadā turpinājās projekta www.dzelzcelaobjekti.lv attīstība. Veiktas ekspedīcijas 2 maršrutos, papildinot projektu ar objektiem un informāciju par tiem un foto, sagatavotas publikācijas sociālajos tīklos. Kartē atzīmētas un papildinātas līnijas (atzari): Liepāja–Vaiņode un atzars uz Kalētiem, Liepāja–Rucava, kā arī Gulbene–Vecumi (Ieriķi–Abrene līnija, šobrīd Zaļie dzelzceļi) un atzars Pakalnieši–Kūdupe.

Ekspedīcijā devās un kādreizējo dzelzceļu infrastruktūru foto fiksēja Ance Pudāne, kas norāda: “Ar velosipēdu viegli izbraucams ir ceļš līdz pat Priekulei (apbraucot bijušo Vārtājas tiltu), bet tālāk uz Vaiņodi un atzarā uz Kalētiem ir saglabātas dzelzceļa sliedes. Līnijā uz Rucavu daudzviet dzelzceļa stiga ir pavisam zudusi un aizaugusi, bet, ja sekosiet līdzī kartei, tad brīžiem atskārtīsiet, ka atrodaties uz pašas līnijas! Aicinām doties ceļojumā, izmantojot vilcienu”.

Att. Bijusī Gaviezes stacijas ēka 2024. gada vasarā, A.Pudānes foto.

Sadarbība

2024. gadā tika turpinātas jau iepriekšējos periodos uzsāktās sadarbības pedagoģijas un darba ar apmeklētājiem jomā: nodarbība “Ceļojums pagātnē” (sadarbībā ar Latvijas Nacionālo bibliotēku, tāpat turpinām sadarbību ar Wietze Hermann meistarklašu cikla “Uzbūvē savu miniatūro dzelzceļu” nodarbībām un dzelzceļa maketa ainavas darbiem. Arī 2024. gadā, piedaloties ar savu pārgājienu “Jūrmalas staciju stāsti” gan pavasara, gan rudens ekskursiju nedēļās.

Att. W.Herman vadītā meistarklase 24.09.2024., I.Vidruskas foto

1.01.-16.04.2024., pateicoties iepriekšējā pārskata gadā uzsāktajai sadarbībai ar “Baltais Kalns”, Dzelzceļa muzejs kļuva par daļu no spēles laukuma #7nieks S09E01

VIVA LA VIVI, piesaistot muzejam papildus interesentus. Spēles ietvaros muzeju apmeklēja 412 spēlētāju.

Muzejs pārskata gadā sadarbojies arī ar medijiem. Sadarbībā ar LTV radīts raidījums bērniem ciklā “Bardaks bēniņos”, ņemta daļība LR1 raidījumā “Ģimenes studija” – “Citāda dzimšanas dienas ballīte bērniem”.

Dzelzceļa muzejs iesaistījās Pārdaugavas kultūras apvienības organizētajā pasākumā “Kreisā krasta svētki”. Gan šajā pasākumā, gan Perona svētkos neatsveramu atbalstu sniedza muzeja brīvprātīgie palīgi – kā bijušie dzelzceļa nozares ilggadējie darbinieki, tā topošie dzelzceļnieki. Tāpat būtiska loma muzeja ikdienas darbā bija palīgiem, kas iesaistījās dzelzceļa maketa demonstrēšanā un tā uzturēšanai. Turpinājās sadarbība arī ar Latvijas Dzelzceļnieku biedrību.

Pārskata gadā Dzelzceļa muzejs turpināja atbalstīt Ukrainas iedzīvotājus. Iespēju bez maksas apmeklēt muzeju izmantoja 485 Ukrainas civiliedzīvotāji.

4.EKSPOZĪCIJAS ATTĪSTĪŠANA

MĒRKIS: muzejs kā pagātnes stāstu piedzīvošanas vieta, kurā priekšmeti tiek emocionāli sasaistīti ar muzeja apmeklētāja personisko pieredzi, un sniedzas pāri nacionālās vēstures robežām.

Globālie uzdevumi

Ekspozīcijas atjaunošana Rīgā: Baltijas nozīmes ekspozīcijas koncepta izstrāde;

Palielinātas cilvēku plūsmas plāna izstrāde;

Ekspozīcijas plāna izstrāde;

Telpu pārveidošana plānotās ekspozīcijas vajadzībām;

Dzelzceļa maketa atjaunošana.

Ekspozīcijas atjaunošana Jelgavā: Baltijas nozīmes ekspozīcijas koncepta izstrāde (Ekspozīcijas plāna izstrāde; dizaina koncepts)

2024. gads raksturojams kā pārmaiņu gads. Mainoties vadībai, notika pievēršanās jaunām tēmām un sākts darbs pie idejas par tematiski nedaudz atšķirīga virziena atspoguļošanas iespējām muzeja ekspozīcijā.

Izveidota koncepcija potenciālai lielgabarīta krājuma priekšmetu glabāšanai ritekļu novietnē Krustpils ielā. Identificēti būtiskākie izaicinājumi.

2024. gadā dzelzceļa makets ieguvis jaunu pārmiju signalizāciju. Pārskata gadā Dzelzceļa maketu apkopi veica Markuss Rozenbergs ar kuru tika noslēgts Uzņēmuma līgums. Latvijas Dzelzceļnieku biedrība saskaņā ar līgumu veica maketa ritošā sastāva apkopi un sliežu ceļa bojājumu novēršanu līguma ietvaros. Turpinās jaunu nelielu vides objektu veidošana.

Gada beigās uzsākts darbs pie ekspozīcijas "Ritekļu vēsture Latvijā" standu papildus apgaismojuma izveides. Ikdienas darbā uzlabotas tehniskas nepilnības ekspozīcijā, lai nodrošinātu veiksmīgu muzeja ikdienas darbu. Būtiski uzlabojums ne vien apmeklētāju, bet arī darbinieku labbūtībai bija galveno ieejas durvju nomaiņa Rīgas ekspozīcijā.

Gada noslēdzošajā ceturksnī uzsākts darbs pie Jelgavas ekspozīcijas ēkas tehniskā stāvokļa sakārtošanas. 2025. gadā plānota ēkas atjaunošanas projekta izstrāde, atbilstoši ekspozīcijas vajadzībām un ēkas atbilstības nodrošināšanai.

Izstādes un pasākumi

2024. gads bija Dzelzceļa muzeja 30 gadu jubilejas gads, kā atzīmēšanai tika radīta gan izstāde, gan atzīmēti Perona svētki.

Att. Vēlējumu siena Muzejam 30

- 19.03. – 27. 04. Jāzepa Pīgožņa balvas Latvijas ainavu glezniecībā konkursa izstāde;

- 11.07. Latvijas dzelzeļa vēstures muzejā notika grāmatas “Militārie dzelzceļi Latvijā 1915–1920” atvēršana. Grāmatas autori:
Toms Altbergs (Mg. Ing., Latvijas dzelzeļa vēstures muzeja zinātniski pētnieciskā darba vadītājs);
Kārlis Dambītis (Dr. hist., Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas vadošais pētnieks, Latvijas Okupācijas muzeja vēsturnieks),
Ēriks Jēkabsons (Dr. hist., Latvijas Universitātes profesors)
Bruno Lielkāja (dzelzeļa vēstures pētnieks)
- 3.08. Kreisā krasta svētki Uzvaras parkā
- 15.08. – 14.09; 1.10. – 9.11. Izstāde “Muzejam 30”
- 31.08. Perona svētki

Att. Perona
svētki 2024.,
T.Kalnīša foto.

- 23. - 27.09 Starptautiska izstāde ART RIGA FAIR 2024.
- 26.09.-12.12. meistarklašu cikls “Uzbūvē savu miniatūro dzelzeļa pasauli”
- 15. – 18. 11. muzeja āra ekspozīcijā sadarbības projekta ievaros bija aplūkojama īpaši radīta gaismas instalācija festivāla “Staro Rīga 2024” ietvaros
- 17. – 24.11. pirmā starptautiskā izstāde Art Riga Photo Fair 2024

Att. Staro Rīga 2024, K.Pētersones-
Mačukānes foto

5. NODARBĪBU UN PAKALPOJUMU ATTĪSTĪŠANA

MĒRĶIS: veicināt individuālu dzelzceļa mantojuma pieredzi caur emocijām un sajūtām, kas rodas līdzdarbojoties un iesaistoties.

Globālie uzdevumi

Esošo un jaunu izglītojošo aktivitāšu un nodarbību attīstīšana;
Jaunu nodarbību telpu plānošana un realizācija;
Izstāžu un sadarbības pasākumu rīkošana;
Telpu nomas pakalpojumu attīstīšana;
Jaunu suvenīru un veikala veidošana.

Muzeja apmeklētāji

Kopējais apmeklētāju skaits 2024. gadā – 34040 personas. Salīdzinot ar 2023. gadu, apmeklētāju skaits ir pieaudzis gandrīz par 7%.

2024. gadā Dzelzceļa muzeja ekspozīcija bez maksas bija pieejama Ukrainas iedzīvotājiem, muzeju apmeklēja 485 Ukrainas civiliedzīvotāji.

Apmeklētāji:	Skaits Rīgā	Skaits Jelgavā	Skaits kopā	%
Pieaugušie	10 776	461	11 237	33%
Studenti	844	50	894	3%
Pensionāri	1689	61	1750	5%
Bez maksas apmeklētāji (ieskaitot drošības st. apm.)	12322	868	13190	38%
Skolēni / bērni maksas	4777	628	5405	16%
Skolēni grupās, nodarbību, ekskursiju apmeklētāji	1309	255	1564	5%
Kopā	31717	2323	34 040	

2024. gadā ir redzams pieaugums pozīcijā “skolēni/bērni maksas”, taču tas saistīts ar cenrāža maiņu no 2024. gada jūnija vidus.

Izglītojošās programmas

2024. gadā novadītas 463 izglītojošās programmas skolēniem. No tām 65 % ekskursijas, 35 % dažādas nodarbības. Lielākā daļa izglītojošo programmu ir apmeklētas “Latvijas skolas somas” ietvaros.

Izglītojošās programmas veids	Skaits Rīgā	Skaits Jelgavā	Skaits kopā
Ekskursijas	269	34	303
Nodarbības	115	36	151
Drošības stundas	6	3	9
Kopā	390	73	463

Tika piedāvātas ekskursijas latviešu, krievu (ārvalstu tūristu grupām) un angļu valodās, kā arī ekskursijas dzimšanas dienas svinību dalībniekiem.

Kopš 2022. gada septembra skolēnu grupām ekskursijas vadām tikai latviešu valodā, minoritāšu skolām piedāvājam vārdnīcu, kā gatavošanās materiālu, nākot uz ekskursiju. Šo vārdnīcu nosūtām skolotājiem pirms ekskursijas.

Ekskursijas	Skaits Rīgā	Skaits Jelgavā	Skaits kopā
Ekskursija "Ritekļu vēsture Latvijā" LV	211		211
Ekskursija "Ritekļu vēsture Latvijā" RU	5		5
Ekskursija "Ritekļu vēsture Latvijā" ENG	4		4
Ekskursija ar gidu "Laiks iekāpt vilcienā"	28		28
Dzimšanas dienas ekskursija	15	1	16
Ekskursija "No semafora līdz dispečercentralizācijai"		32	32
Ekskursija ar gidu (bezmaksas)	6	1	7
Kopā			303

Rīgā tika piedāvātas 9 veidu izglītojošās nodarbības un drošības stundas (bezmaksas). Jelgavā tika piedāvātas 4 veidu izglītojošās nodarbības un drošības stundas (bezmaksas).

Nodarbības	Skaits Rīgā	Dalībnieku skaits Rīgā	Skaits Jelgavā	Dalībnieku skaits Jelgavā	Skaits kopā	Dalībnieku skaits kopā
Radošā nodarbība "Ceļojums pagātnē"	15	297			15	297
Nodarbība "Iepazīsti Stacijas dzīvi" LV	3	64			3	64
Radošā nodarbība "Lokosālīme"	4	45	1	14	5	59
Radošā nodarbība "Iepazīsti un uzbūvē tvaika lokomotīvi"	26	445	11	138	37	583
Nodarbība "Foto orientēšanās ar gidu"	61	1239	24	454	85	1693
Nodarbība "Sietspiedes darbnīca"	5	45			5	45
Nodarbība "Izzini, izgaršo un izspēlē Jelgavu"			0	0	0	0
Nodarbība vidusskolēniem "Stacija – laiks, telpa, vara"	1	10			1	10
Drošības stunda	6	139	3	47	9	186
Kopā	121	2284	39	653	160	2937

Visbiežāk izvēlētā nodarbība 2024.gadā bija “Fotoorientēšanās ar gidu”, kas ir kā atraktīvs muzeja pašizpētes piedāvājums. Skolēni jautājumu un atbilžu ceļā, nepieciešamības gadījumā izmantojot gidu, patstāvīgi apgūst muzeja ekspozīciju.

Otra biežāk izvēlētā nodarbība bija “Iepazīsti un uzbūvē tvaika lokomotīvi”, kurā skolēni iepazīstas ar tvaika lokomotīves uzbūvi un darbības principiem, un no kartona uzbūvē šaursliežu tvaika lokomotīvi, kura ir eksponēta arī Dzelzceļa muzejā.

2024. gadā Dzelzceļa muzejam bija dažāds piedāvājums arī mūžizglītības jomā:

- Laiks iekāpt vilcienā – iespēja individuālajiem apmeklētājiem iekāpt āra ekspozīcijas eksponātos;
- Objektu meklēšanas spēle “Maketa detektīvs”;
- Pārgājiens “Jūrmalas staciju stāsti”;
- Pārgājiens “Dzelzceļš – pilsētas attīstītājs. Jelgavas piemērs”;
- Meistarklašu cikls “Uzbūvē savu miniatūro dzelzceļu”.

Pārskata gadā muzejs izdeva darba burtnīcu pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma bērniem “Pērļuka piedzīvojumi dzelzceļā” (L.Felsberga, G.Reinvalde, I.Pētersone)

Att. “Pērļuka piedzīvojumi muzejā” – galvenais varonis Pērļuks un L.Felsberga. K.Pētersones-Mačukānes foto.

Muzejs sociālajos tīklos un komunikācija ar sabiedrību

Kopš 2024.gada Dzelzceļa muzeja sociālos kontus pārvalda VAS “Latvijas dzelzceļš” Komunikācijas direkcija. Pārskata gadā muzejs vairs neizmanto platformu YouTube

	Sekotāji 2025. gada sākumā	Sekotāji 2024. gada sākumā
	lapas sekotāji	lapas sekotāji
Facebook	5561	4346
Instagram	1469	1353
Twitter	1460	1411

Muzeja apmeklētības salīdzinājums 2022. – 2024. gads

Kopumā novērojams apmeklētāju skaita pieaugums, taču Jelgavas ekspozīcijā redzams apmeklētāju skaita kritums salīdzinājumā ar 2023. gadu, tas skaidrojams ar to, ka 2024. gadā muzejs vairs nepiedāvā apmeklēt Jelgavas lokomotīvu depo (2023. gadā šo piedāvājumu izvēlējās 178 apmeklētāji) un no programmas “Latvijas skola soma” tika izņemts piedāvājums “Izzini, izgaršo, izspēlē Jelgavu”, ko 2023. gadā izmantoja 396 skolēni.

Vērojams pieaugums sadaļā maksas bērni/skolēni, kas pamatā skaidrojams ar to, ka kopš 10.06.2024., kad stājās spēkā jaunais muzeja cenrādis, skolēniem muzejā vairs nav bezmaksas apmeklējums. Jānorāda, ka līdz ar jauno cenrādi, nedaudz diferencētas ieejas biļetes muzejā – ieviesta Ģimenes biļete (2 pieaugušie + 2 bērni) un atlaides Goda ģimenes locekļiem 50% apmērā no ierastās biļešu cenas. Kopumā vērojams proporcionāls apmeklētāju skaita pieaugums visās grupās salīdzinājumā ar 2023. gadu. Nevienā no grupām nav vērojums apmeklējuma kritums.

6. DZELZCEĻA MUZEJS 2030

2024. gada sākumā aizsākušās pārmaiņas muzeja personālā, darbinieku mainība, vēlme pārdefinēt daļu procesu un mērķu, tāpat muzeja komunikācijas ciešāka integrācija kopējā uzņēmuma komunikācijā būtiski ietekmēja muzeja darbu un iespēju strādāt saskaņā ar 2018. gadā izstrādāto stratēģiju. Gada pārskatā atskaite par paveikto grupēta pēc muzeja stratēģijā noteiktajām galvenajām iniciatīvām.

- Mainoties muzeja vadītājam, tika pārvērtētas iniciatīvas un meklēti jauni, atšķirīgi komunikācijas veidi darbā ar sabiedrību.
- Ievērojami apstājās darbs pie Jelgavas ekspozīcijas projekta.
- Pētniecībā par prioritāru tika izvirzīts darbs pie RVR (Fēniksa, Vairoga) rūpnīcas vēstures, ar mērķi izveidot izstādi 2025. gada sākumā.
- Štata palielināšana pārskata gadā vēl nenesa iecerēto rezultātu, jo jaunie darbinieki uzsāka darbu tikai noslēdzošajā gada ceturksnī.
- Veikti nelieli restaurācijas projekti, prioritāri koncentrējoties uz ekspozīcijās izvietotajiem priekšmetiem un priekšmetiem, ko plānots eksponēt jaunajā Jelgavas ekspozīcijā.
- Muzeja darbā ievērojamu atbalstu sniedza brīvprātīgie un dzelzceļa entuziasti gan ikdienas darbā ar maketu un veidojot meistarklases, gan sniedzot praktisku atbalstu kā Kreisā krasta svētkos, tā arī Perona svētkos un muzeja 30 gadu jubilejas pasākuma norisē.
- Krājuma darbā turpinājās aktīvs darbs pie digitalizācijas un kopumā virzīšanās uz iepriekš stratēģiski izvirzītajiem mērķiem. Diemžēl pārskata gadā nav izdevies atrisināt tehniskās dabas problēmas ar datu pānesi no SAP uz NMKK.
- Vērojams neliels apmeklētāju pieaugums visās grupās, bet, samazinoties piedāvājumam Jelgavā, Jelgavas ekspozīcijā vērojams apmeklētāju kritums.
- Muzejs mērķtiecīgi turpināja uzrunāt jaunāko auditoriju ne vien ikdienas komunikācijā un ar īpašiem uzdevumiem muzeja ekspozīcijā, bet arī izdodot īpaši šai auditorijai paredzēto grāmatu – darba burtnīcu “Pērļuka piedzīvojumi muzejā”.
- Komunikācijā ar apmeklētājiem diemžēl netika turpinātas iepriekš aizsāktas iniciatīvas (brīvlaika piedāvājumi), ritekļu pārvietošana no Jelgavas šobrīd liedz muzeja ekspozīcijā neeksponētos riteklus apskatīt apmeklētājiem.

Kopumā 2024. gads vērtējams kā smags, nesaņemot atbildes uz virkni būtiskiem jautājumiem, kas ietekmē muzeja attīstības iespējas vidējā termiņā. Vienlaikus plašāka integritāte uzņēmuma Komunikācijas struktūrā ne tikai mainīja veidu, kā muzejs komunicē ar sabiedrību, bet arī radīja daudz neskaidrību un jautājumu par to, kāda ir muzeja loma uzņēmumā. Turpinoties neskaidrību periodam, muzejs atskatījās uz paveikto un sasniegto 30 gadu garumā, sniedzot iespēju tajā ieskatīties ne vien apmeklētājiem, bet tiem, kas bijuši šī procesa dalībnieki – bijušie muzeja un dzelzceļa kolēģi, atbalstītāji un brīvprātīgie palīgi.

STIPRĀS puses

- Darbinieku kvalitāte
- Spēja reaģēt uz pārmaiņām un pielāgoties
- Muzeja reputācija
- Digitālā vide un iestrādes
- Muzeja pakalpojumu kvalitāte
- Muzejs ir stabils un atzīts spēlētājs ne vien nozarē, bet arī tās pamatauditorijas vidē

VĀJĀS puses

- Darbinieku mainība
- Tehnisko problēmu un muzeja uzturēšanas jautājumu ilgais risināšanas process
- Neskaidrs finansējuma apjoms, tā piešķiršanas kārtība
- Uzsāktu projektu neturpināšana vai iesaldēšana
- Lēns un neskaidrs lēmumu pieņemšanas process uzņēmumā
- Darbinieku nogurums, iniciatīvu noraidīšana

IESPĒJAS

- VKKF projektu piesaiste
- Jaunu piedāvājumu izstrāde
- Brīvprātīgo un atbalstītāju atbalsts
- Jaunu komunikācijas formu un platformu izmantošana plašāku un jaunu auditoriju uzrunāšanai

DRAUDI

- Konkurētspējas zaudēšana, neattīstot muzeja vidi un piedāvājumu
- Uzņēmuma biznesa modeļa ilgstoša buksēšana
- Muzeja kā jomas profesionāļu nenovērtēšana uzņēmuma iekšienē
- Projektu neturpināšana vai iesaldēšana apdraud muzeja reputāciju un iespējas gūt atbalstu un piesaistīt ārējo finansējumu vidējā termiņā

GALVENIE DARBA RĀDĪTĀJI, 2020.-2024.

	Mērv.	2020	2021	2022	2023	2024
Apmeklētāju skaits gadā	cilvēki	14 618	9667	27 089	31 909	34 040
Apmeklētāji dienā vidēji	gabali	72	65	106	125	131
Ekskursiju skaits	gabali	77	57	240	301	303
Nodarbību skaits	gabali	92	69	257	200	160
Izstādes	gabali	4	1	0	5	4
Ieņēmumi	euro	51 770	25 143	81 270	119 032	145 100
Ieņēmumi no 1 apmeklētāja	euro	3,54	2,60	3	3,73	4,26
Ieņēmumi uz 1 darbinieku	euro	5177	2514,3	8127	11 903,2	12 091,67
Krājuma priekšmetu skaits	gabali	20 023	20 197	205 193	20 551	20 801
Jaunieģūto krājuma priekšmetu skaits	gabali	174	186	316	38	250
Mājaslapā pieejamo krājuma priekšmetu skaits	procenti	18,54	33%	33	40	47
NMKK pieejamo krājuma priekšmetu skaits	gabali	12 200	12 534	13 226	13 236	13 236
Digitalizēto krājuma priekšmetu skaits gada laikā	gabali	8106	2105	1979	12 793	
Inventarizēto krājuma priekšmetu skaits	gabali	0	506	185	551	9886
Ieguldījumi restaurācijā/konservācijā	euro	700	2400	13 733	8995	
VKKF projektos piesaistītais finansējums	euro	19 440	7352	11 050	6525	0
Izdevumi	euro	351 520	351 520	240 194	240 194	539 762